

РИЗИКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВНЗ В УМОВАХ НОВОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ "ПРО ВИЩУ ОСВІТУ"

Волошин В.В., Волошин О.П.

Національний університет «Львівська політехніка»

Інноваційна діяльність – це комплекс дій, метою якого є створення, виробництво та поширення на ринку продуктів, технологій або послуг – результатів наукової праці [1]. Тобто маємо три основні ознаки – кінцеву реалізацію, новизну продукту або технологій чи підходів, що застосовуються, та раціональний характер для споживача.

Разом з цим, інноваційна діяльність ВНЗ – це організація навчально-науково-інноваційного процесу в чотирьох основних напрямках:

- 1) освітньому (підготовка та перепідготовка фахівців);
- 2) науково-дослідному (фундаментальні та прикладні дослідження);
- 3) науково-технічному (науково-технічні та прикладні дослідження);
- 4) адміністративно-управлінському (стратегічне планування інноваційної діяльності) [2].

Ризики є об'єктивно неминучим елементом будь-якого господарського рішення внаслідок того, що невизначеність – неодмінна риса умов господарювання. Тому важливим завданням адміністрації ВНЗ є не відмова від ризику взагалі, а вибір рішень, пов'язаних з ризиком на основі об'єктивних критеріїв. Управління ризиком має бути орієнтоване не тільки на сьогоднішній день, на розв'язання оперативних та тактичних завдань, а й на створення належної бази для ефективної діяльності підприємства у майбутньому.

Щодо діяльності ВНЗ, то ризики поділяють на зовнішні (інфляційний, податковий, політичний, регулятивний) [3] та внутрішні (ризик нестачі обігових коштів, зменшення контингенту студентів, ефективність кадрової політики, втрата ліцензії через невиконання ліцензійних вимог) [4].

Очевидно, що новоприйнятий Закон України «Про вищу освіту» є важливим чинником, який в тій чи іншій мірі впливає на кожен із зазначених ризиків. Охарактеризуємо ті позиції, які його найбільше відчують.

Регулятивний – імплементація Закону буде вимагати цілий ряд підзаконних актів, що будуть змінювати існуючий стан речей. Вже сьогодні передбачено зміну в переліку галузей знань і спеціальностей. Передбачено розширення можливостей ВНЗ у виборі освітніх програм. Відмінено поняття ОКХ і ОПП, а підсумки навчання тепер будуть висвітлюватися в термінах компетенцій і результатів навчання.

Ліцензуванням та акредитацією буде займатися Національна агенція із забезпечення якості вищої освіти, яка ще не створена. Закон змінив вимоги до керівників ВНЗ, зокрема не допускає поєднання керівних посад. Велика дискусія точиться щодо наказу, який відмінив перелік обов'язкових, зокрема гуманітарних дисциплін. Складним завданням в сьогоднішніх умовах стало зменшення максимального навантаження науково-педагогічних працівників до 600 год. Невирішеною залишається фінансова та майнова автономія вишів. Більш жорсткими стали вимоги до якості абітурієнтів під час вступної компанії.

Зменшення контингенту студентів – новий Закон робить ставку на підвищення якості випускників і передбачає відповідну систему заходів. Зрозуміло, що такий «девіз» кардинально змінить систему відбору абітурієнтів, а також формування кадрового, методичного, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення, що в свою чергу спричинить і організаційні реформування.

Ефективна кадрова політика – акцент ставиться на профільності підготовки науково-педагогічних працівників, знанні іноземної (як правило англійської) мови, публікації викладачів у виданнях з переліку наукометричних баз тощо. Змінюються вимоги до результатів дисертаційних досліджень та атестації науково-педагогічних працівників.

Ризик неотримання чи втрати ліцензії - може виникнути через проблеми при проходженні експертизи, які ще не реалізовувалися в нових умовах через невідповідність одного чи декількох нормативів: матеріально-технічної, науково-методичної та інформаційної бази, бібліотеки, науково-педагогічних кадрів; відзвів ліцензії через порушення під час дії одного або декількох наведених вище нормативів; невчасну подачу документів на повторне проходження ліцензії тощо. Управління ризиком втрати або не отримання ліцензії передбачає всебічний контроль документів ВНЗ на всіх рівнях, жорстке дотримання обсягів наявної ліцензії, підтримання на необхідному рівні визначених нормативів, прозорість кількісних показників для отримання ліцензії (матеріально-технічна база, викладацький склад), уникнення формалізму при наданні інформації, всебічний самоаналіз навчального закладу за всіма необхідними критеріями.

Управління ризиком – це складний процес урахування різноманітних факторів роботи вищих навчальних закладів особливо в умовах зміни законодавства та загальної трансформації бачення та підходів до системи підготовки якісних фахівців. Доцільно було б у подальших дослідженнях розробити методи кількісного оцінювання ризиків ВНЗ.

1. Григор'єва О. Є. Проблеми ризиків, що виникають під час реалізації інноваційних проектів, та методи їхнього кількісного вимірювання // *Проблеми економіки та управління*. - Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка". - 2008 р. - С. 64-71. 2. Сергєєва Л. Н., Єлесіна А. А. Особливості внутрішніх ризиків вnz із точки зору управління // *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Економічні науки*. - № 3(15). - 2012. - С. 140-147. 3. Єлесіна А.А. Механізм управління зовнішніми ризиками ВНЗ // *БІЗНЕСІНФОРМ*. - № 9. - 2012. - С. 315-318. 4. Хімичева Г. І., Віткін Л. М., Бобрусь О. В. Аналіз і обґрунтування ризиків інноваційної діяльності ВНЗ // *Вісник НТУ «ХПИ»*. - № 56 (1029). - 2013. - С. 76-83.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ВНЗ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ

Гавран В.Я., Гавран М.І.

Національний університет «Львівська політехніка»

За десятиліття імітації реформування вищої освіти і впровадження Болонського процесу в Україні ми значно відстали від наших Європейських сусідів, зокрема закладів вищої освіти Польщі, які здійснюють навчально-виховний процес відповідно до європейських освітніх вимог. Адже структура та зміст польських ВНЗ, передовсім, відповідають вимогам європейського ринку праці. Відомо, що з кожним роком збільшується кількість студентів, які спрямовують свої зусилля на здобуття вищої освіти у вищих школах Польщі. Саме тому, потрібно вивчати та реалізовувати на практиці досвід провідних європейських ВНЗ.

Питання із удосконалення змісту навчання відповідно до вимог Болонського процесу активно досліджують українські науковці Ю. Рашкевич, Л. Товажнянський, В. Бортніков, В. Кремень та багато інших. Водночас згадана проблема не втрачає своєї значимості, оскільки з кожним днем постають нові виклики перед освітянами. Прийнятий новий Закон України «Про вищу освіту» вимагає від ВНЗ запровадження студенто-центрованого навчання, «в основу якого покладено компетентнісний підхід до побудови та реалізації освітніх програм, повна інтеграція Національних рамок кваліфікацій, нової структури вищої освіти, стандартів нового покоління, навчальних програм та окремих навчальних дисциплін» [1, 3]. У свою чергу